

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Kralec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Kmetovalci pa kmetijske postave.

(Konec.)

Ni dosti ako mudljivcu opravijo delo drugi na njegove stroške. Da si bode zapomnil za prihodnje, plačati mora tudi kazen:

§ 5. Vrh tega naj župan mudljivcem prisodi glôbo, in to po 1 gld. do po 10 gld. a. v., ter kateri so bili uže drugič mudljivi, tacim do po 20 gld. a. v., kar potlej gré v občinsko blagajnico; a če mudljivi ne morejo plačati, prisodi naj se jim po 12 ur do po 4 dni zapôra.

§ 6. Kázenska razsôdba se obsôjencu ali spisana pošlje na dóm ali se mu pred dvéma pričama ustno oznani v županskej pisarnici. Kadar je takó, naj priči to oznanilo in tist dán, katerega je to bilo, potrđita na kazenskej razsôdbi.

§ 7. Pritožba na županovo kázensko razsôdbo gré k političnemu okrajnemu oblastvu. Vložiti jo je k županu písmeno ali ustno v osmih dnéh potem, kar je bila razsôdba oznanjena ali vročena. Ako dvé razsôdbi zaporédoma govorita obé jednako, potlej se náj móči nikamor dalje pritoževati.

Toda ne samo posamezni kmetovalci, tudi občina mora skrbeti za svojo zemljo:

§ 8. Občina gosénice in hróste ob svojih troških trébi vsacemu drévu, grmóvu in sečem, kar jih je po takej občinskej zemlji, ki jo obdeluje občina sama, in tudi kar jih raste po občih potih ali ob njih.

Morebiti bi še kdo ugovarjal, da mu postava ni bila znana. — Postava sama je skrbela za to, da jo objavi župan vsako leto dvakrat:

§ 9. Župan je dvakrat v léti, in to v začétki oktobra ter v začétki februvarja méseca, dolžen, ta zakon razglášati in ali ob tem razgláševánji ali ob kacih drugih prílukah razločno dajati na znánje, kdaj bode katero teh opravil imélo svoj rók.

Toda tudi župane je treba nadzirati, da se postava bolj gotovo izpolnuje:

§ 10. Političnim okrajnim oblastvom se ukazuje, paziti in uvérjenim (prepričanim) biti, da se njih občine rés tesnó drže ustanovl tega zakona.

In, ako bi župan sam premalo vesten bil ter bi ne izpolnoval svojih dolžnostij, pobrigati se ima politično okrajno oblastvo za to stvar ter župana kaznovati:

§ 11. Ako bi sama občina zalenôbila tega zakona zvrševati, ali ako ne bi storila svojih dolžnostij,

katere je véžejo zató, ker ima tudi ona sama svoja zemljišča (§ 8.), to naj politično okrajno oblastvo ob njé troških dá opraviti vse, česar je tréba.

A kadar bi si župan pod úho potikal svoje dolžnosti, kar mu jih piše ta zakon, to naj mu politično okrajno oblastvo prisôja po 10 do po 26 gld. a. v. glôbe, katere gré v občinsko blagajnico.

Ker pa župani in politična okrajna oblastva sama ne morejo sama povsodi prepričati se, ali se postava izvršuje ali ne, zato so gotovi organi dolžni poročati jim o tej zadevi:

§ 12. C. kr. žandárjem, céstnim nadzórnikom in poljákom je dolžnost, da vsak najden prekršek tega zakona ovádijo županu, a kadar bode župan tudi sám česa kriv, tedaj političnemu okrajnemu oblastvu.

Takó postava. — Ko jo človek bere, misli si, kako je vendar lepo poskrbljeno, da se uničnjejo škodljivi mrčesi. Tako je prav! Posamezen človek ne more Bog ve kaj storiti, ako pa gre cela dežela, ali, ker imajo vse dežele enake ali vsaj podobne postave, cela država v boj proti sovražniku, saj ga mora kmalu uničiti. — Na drugi strani pa se nam usiljuje vprašanje: kako pa je vendar to, da nam prete gosenice uničiti vse sadje, ogrci izpodjesti poljščino in povrtnino; kako je to mogoče danes, ko imamo že 19 let lepo to postavo? Saj bi imela biti uničena že večina škodljive te svojati! Odgovor na to vprašanje ni težak. Postava se ne izpolnuje v obče. Poleg nekaterih izjem ne menijo se gospodarji, uživači in zakupniki ne za postavo, ne za mrčes. Župani se postave ne drže, morebiti je še ne razglášajo ne; ako pa jo razgláše, mislijo, da so s tem spolnili svojo dolžnost. Politična okrajna oblastva se tudi premalo menijo za postavo in ne priganjajo županov, da bi se je držali in tako cela stvar nekako spi. Kaj pa nam pomaga postava, ako se ne izpolnuje ne?! Dali so nam jo, a to ne zadostuje; naj tedaj tudi skrbé, da se izpolnuje. Kaj nam pomaga postava na papirji?

Kako naj oblasti skrbé, da se postava izvršuje, postava sama jasno določuje. Po moji misli pa bi ne bilo prav siliti kmetovalce h kakemu delu, ne da bi vedeli čemu da delajo. Noben človek ne dela rad tudi navidezno nevspešnega dela, naj-

manj pa kmetovalec, ki je že takó z delom preobložen. Kmetovalce je treba prej podučiti. Za to imajo najlepšo priliko gg. ljudski učitelji in duhovniki. Ko župan postavu zazglasi, povabi naj jih g. učitelj v šolo ter naj jim razloži postavu takó, da bodo jasno razvideli korist, katero imajo od nje, ako jo izvršujejo; na drugi strani pa škodo, katera jim preti, ako se postavu nočejo držati. Ako bodo kmetovalci tako podučeni, poprijeli se bodejo prav z veseljem dela in ne bodo imeli sitnostij ne župani in ne politična oblastva. Le začeti je treba. Vsak začetek je pa težak, pravi pregovor. V tej zadevi najboljši in neobhodno potreben začetek bila bi pri nas izdaja naših kmetijskih postav v slovenščini. Kmetovalca je treba ž njimi seznaniti. Čujemo, da se bode deželni zbor tudi letos pečal z nekaterimi kmetijskimi postavami. Zelo bi želeli, da bi pri tej priliki sklenil izdati te postavu, ali pa, da bi vsaj naklonil podporo za njihovo izdajo. Delo izročilo naj bi se sposobnemu možu, kateri bi v gladki domači besedi priredil postavu in bi jih morebiti tudi pojasnil kjer bi bilo potrebno; n. pr.: popisal bi v glavnih potezah koristne in škodljive živali, kužne bolezni, postavne napake itd. kolikor jih ravno postavu navajajo. Morebiti bi izdajo prevzela naša c. kr. kmetijska družba? Knjižica naj bi se potem prodajala po kolikor mogoče nizki ceni, da bi je več prišlo med narod. Le na ta način se bode začel kmetovalec zavedati svojih dolžnostij. S poznavanjem postav pa se bode tudi izobraževal; kajti ravno v njih naučil se bode marsičesa, kar mu do sedaj ni bilo znano.

Velike važnosti za kmetijsko izobraževanje so tudi dobre knjige. Izborna naša „družba sv. Mohora“ poslala je že lepo število knjig med prosti narod. Omeniti mi je posebno Erjavčeve knjige: „Naše škodljive živali v podobah in besedi“. Koliko zatega zrna za kmetovalca ima knjiga v sebi; koliko bi se naučili iz nje, ako bi jo pazno prebirali! Žalibog, da se nekateri za knjige, katere so jim najbolj potrebne, najmanj brigajo. Skoraj bi smel trditi, da ravno ta knjiga pri marsikom še nerazrezana leži, dasi je tako mikavno pisana, kakor ne z lepa kaka druga. Ali število udov družbe sv. Mohora leto za letom ogromno narašča. To je veselo znamenje. Naše ljudstvo rado bere in se rado podučuje; pomagajmo mu toraj tem potom. Družba izdala naj bi enako, kakor: „Naše škodljive živali v podobi in besedi“ tudi: „Naše koristne živali v podobi in besedi“, da bi jih ljudstvo bolj spoznavalo in jih varovalo. Sicer imamo postavu tudi o varstvu zemljedelstvu koristnih tic iz l. 1870, ali tudi ta se premalo izpolnjuje, ker jo ljudstvo premalo pozna. Povsodi najdeš majhnih in velikih paglavcev, ki love ko-

ristne tice in jim razdirajo gnezda. Po tej knjigi izdala naj bi družba sv. Mohora še jedenkrat „škodljive živali“ (Erjavčevu knjigo), ker bo knjiga do takrat gotovo že zelo pošla in bo imela družba gotovo že nad polovico drugih udov, kakor jih je imela pri zadnji izdaji.

Ako preskrbimo našega kmetovalca s potrebnimi sredstvi, da bode vedno bolj spoznaval svoje stališče, svoje dolžnosti in pravice, svojo korist in škodo, ne bode se nam bati, da bi živel še s postavami v navskrižji, ampak vidno se mu bode boljšalo gmotno stanje. Blagostanje in zadovoljnost sta pa že tako najboljša na tem svetu.

F. Š.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Rojstni dan presvetlega našega cesarja, ki se je iz Berolina, kjer je bil kaj lepo sprejet, zdrav domu povrnil, obhajal se je po celem cesarstvu z največjo radostjo in prisrčno molitvijo, da bi dober Bog naklonil preblagemu vladarju še zdravja in kreposti za potrebno vladanje preljubljenega njegove in naše Avstrije.

Deželni zbori bodo v kratkem pričeli svoje zborovanje. Na Goriškem je imenovan deželnim poglavarjem domoljubni grof Koronini, njegovim namestnikom pa Slovenec vitez Tonkli.

V Istri se kaj krivično postopa z duhovniki, ki so glasovali pri zadnjih volitvah za slovanske poslance.

Na koroške in goriške Slovence se vlada še kaj malo ali nič ne ozira. Za direktorja na goriški in celovski gimnazij prideta namreč le Nemca, čeravno hodi veliko Slovencev v te šole.

Na Dunaj je bil došel s svojega potovanja po Evropi perzijski šah (vladar), ki je bil seveda lepo sprejet, in se odpeljal čez Budapešto naprej.

Na Moravskem je toča hudo pobila in napravila veliko škode, na Koroškem pa povodenj.

Sedanji ministerski predsednik grof Taaffe vodi avstrijsko ministerstvo in politiko že deset let, kar svedoči, da modro ravna, ker že toliko let uživa zaupanje presvetlega vladarja in mnogih državnih poslancev.

Hrvatli so dobili novega ministra pri ogerskem ministerstvu, ki pa sedanje, le bolj Madžarom na korist delajoče hrvatske politike ne bode spremenil.

Vrli hrvatski učitelji so si s svojimi lastnimi novci sezidali „učiteljski dom“, ki se bode te dni (4. sept.) slovesno otvoril. V Hrvatih so vprav kratkem času učitelji več storili, kakor pri nas ves slovenski narod, ki še ni dovolj zložil za svoj „Narodni dom“.

Kaj je novega po širokem svetu?

Na Francoskem je znani Bulanže obsojen. Obsojena sta pa tudi njegova pristaša. Sodišče je spoznalo generala krivega poskušnega napada na državo, in izneverjenja državnih novcev.

Obsojeni so general in pristaša njegova k prestavljeni v kak utrjen kraj. Te obsodbe pa seveda izvršili ne bodo, ker so vsi trije v varnem kraju v Londonu. Pa saj ni šlo zato, da bi je kam zaprli, temveč, da uničijo njih politično rovanje.

Nemški cesar je zadnje dneve potoval po nemškem cesarstvu. Razmere med Nemčijo in Rusijo so zelo napete, ako je verjeti časopisom. Nasproti Avstriji je pa Rusija še dokaj prijazna, kajti praznovali so tudi letos kakor vsako leto rojstni dan našega cesarja tudi na ruskem carskem dvornu.

V Črni gori se je bati zavoljo slabih letin lakote.

Upora na otoku Kreti še niso mogli Turčini užugati ali potolažiti. Radi bi se Krečani, ker so večinoma Grki in kristjani, pridružili h grškemu kraljestvu, ako bi jih le kdo v tem podpirati hotel.

Piše se nam:

Iz Šent-Jernej. — Vse, kar vidimo: nebo s solncem, z zvezdami in pa zemlja z vsemi stvarmi, se imenuje svet. O kako lep si ti! Ves ta veličastni svet je vstvaril Bog, in je nam ljudem dal zemljo, da na nej prebivamo, dokler tukaj živimo. Pred kakimi 6000 leti sta bila samo dva človeka, Adam in Eva na zemlji; sedaj pa že šteje zemlja več ko 1100 milijonov prebivalcev. Človek je edina božja stvar, ki lakho živi na vsakem kraju na zemlji. Pervi ljudje so govorili samo en jezik, potem pa so se začeli mnogi, različni jeziki, ki jih je sedaj že do 860. Ravno tako so ljudje tudi različnih ver. Večidel ljudi spozná, veruje in moli višje bitje, enega Boga; taki so kristjani. Ti radi stavijo hiše božje, in jih tudi radi obiskujejo bodi si na ravnem, bodi si na visokih gorah. Kolikokrat se čita, da naše verno ljudstvo roma na božjo pot zdaj sem, zdaj tje. Tudi ljudje v naši fari prav radi obiskujejo cerkve, bodi si na Gorjancih pri sv. Miklavžu, bodi si kje drugej. Ko bodo 12 sept. t. l. zopet imeli božjo službo na Gorjancih pri sv. Miklavžu, kot spomin obletnice blagoslovljenja na novo sezidane cerkve, vem da bo obilo vernega ljudstva tje prišlo. Pa kaj bi ne, vsaj uživa razun dušnih dobrot, tudi krasni razgled iz višine, zakaj tukaj se tudi učimo svet spoznavati ter občudovati božjo vsegamogočnost in dobroto. —

Ako doma iz sobe pogledamo skozi okno, vidimo le nekoliko sveta; ako pa gremo na prosto polje ali pa na prilko na Gorjance, vidimo daleč okoli, da prekrasni razgled na vse strani. To so že spoznali razni gospodje, kako prijetno je na gori. Omenil sem že enkrat blag. gospoda Dr. Jan. Frischaufa profesorja na Graški univerzi, ki je bil šel na Gorjance. Oni gospod je dal pot zaznamovati in se je dne 11. sept. 1889 izvršila na Gorjancih do sv. Miklavža in na dalje do obeh podrtih cerkva sv. Jere na kranjski strani, in sv. Elija na Hrovaški.

Iz bližnjega hribčka je jako krasen razgled na Hrovaško, v Karlovec in drugam. Sedaj se bo pa tudi na našo stran vidilo, zakaj pisal mi je g. profesor, da bo z dovoljenjem posestnikov gozda okoli sv. Jere na kranjsko stran izvršil g. H. Krapek fotograf presek, t. j., da bodo drevesa posekali radi razgleda na Kranjsko, in tako bo vsak obiskovalec imel najlepši razgled. Zaznamovana je tudi pot proti Sošicam, Metliki „Kunčani, in na našo stran proti Brusnicam t. j. Rudolfovem. Dal je tudi z dovoljenjem cerkvenega ključarja Miklavčiča iz Loke Št-Jernejke fare napraviti pet ključev od stolpa na Gorjancih sv. Miklavža, da vsak obiskovalec iz stolpa ogleduje prelepi razgled. Ti ključi bodo: dva v Šent-Jerneji, eden v Rudolfovem, eden v Metliki in eden na Sošicah. Vsak obiskovalec, naj bo pa vsaj 10 ali 20 kr. tudi dal vbogajme sv. Miklavžu, da se prej poravnajo stroški za zgradbo cerkve.

Prav prijetno je tudi v dolinici pri: „krvavem kamnu“, kamor iti naj nobeden ne opusti. Ondi so taborili krvoločni Turki, ko so hodili pleniti na Kranjsko. Sedaj pa naj obiskujejo naše Gorjance vsi prijatelji narave, razni narodi, ter naj v največjem veselji in radosti občudujejo tudi vso naravo, rastlinstvo ki je tam in hvalijo predobrotljivega in modrega Stvarnika, ki odkriva v človeku neizmerne dobrote! — Vsem pa želi najboljše in naj prijetnejše ure na Gorjancih

J. S.

Iz Krškega. — Sploh je po Kranjskem navada, da se domače rokodelce prezira ter jemlje ptujce, in celo Neavstrijce: zlasti laške zidarje, kateri odnesejo zasluženi denar v deželo „limon in fig“, in katerim domačinci le za borni denar opeko ter mort (malto) podajajo. Pri nas je pa meščan pri popravi svoje hiše drugače vkrenil; najel je namreč domače zidarje ter tukajšnjega še le pred letom izučenega tesarja, ki je pa postavil novo nadstrešje s priznanjem vseh navzočih, ki so se hoteli prepričati, kako bode mladi mojster prvo delo izvršil; pokazal se je toraj, da je mojster na pravem mestu, tedaj naj bode kot tesarški mojster vsakemu gospodarju toplo priporočen!

Z Rašice pri Vel. Laščah, 21. avg. — Našo prijazno, a ubogo vasico je zadela včeraj, t. j. 20. avg. popoldne velika nesreča. Po nepredvidnosti nekega 14letnega fantalina, ki je cigareto kadil, vnel se je krog 2. ure popoldne skedenj s kašto posestniku Matiji Mustarju. Silen vihar, ki je ravno takrat zelo razsajal, storil je, da je ta skedenj bil hipoma ves v ognji. V istem trenutku pa se je vnela hiša nekemu drugemu, a takoj tudi hiša tretjemu posestniku. Velikanski plamen švigal je daleč po strani, v kratkem času gorelo je že 13 poslopij, ki so bila vsa s slamo krita. Braniti ni bilo moč pri strašnej vročini in hudem viharju. Manjkalo pa je tudi vode, gasilnih priprav in ljudij. Sicer so zelo hitro privreli ljudje od vseh strani, in brizgalnica iz Vel. Lašče bila je brzo na mestu. A ker je bilo v malo minutah že vse v ognji, ker je vas na hribu in je od daleč treba bilo vode v škafih nositi, ni bilo moč uspešno braniti, dasi so se ljudje na vse sile trudili. Ubrani pa so, da se ogenj potem še ni dalje širil, sicer bi bila vsa vas vpepeljena.

Hudo je, da je na daleč švigajoči plamen dosegel celó turn naše cerkvice. Ker je bil s šintelni krit, unel se je takoj, zgorel in padel na tla. Pri velikanskej tej vročini stopila sta se tudi oba zvona. Tako je tedaj cerkev sama oškodovana do 2000 gld., zavarovana pa je za turn in zvonove le za 400 gld. — Treba bo novega turna, novih zvonov in nove ure. Bog sam vé, kako in kedaj si bomo vse to mogli zopet omisliti. Sami težko kedaj, ako nam ne prihite tuje usmiljene roke na pomoč, ker mora naša revna vas sama cerkev vzdržavati.

Škoda drugih poslopji razun cerkve znaša pač kakih 10.000 gld. Zgorele so 4 hiše in 9 drugih poslopij (skednov, kašt in kozolcev) in vse kar je bilo v njih že spravljenih poljskih pridelkov. Nekterim je zgorela celó vsa obleka. Poginili so v ognji tudi 4 prešiči, 1 ovca in 1 telica.

Ljudje so si prizadevali na vse moči, da bi ukrotili zdivjani element. Delali so ves popoldan in celo noč neumorno. Brizgalnica iz Vel. Lašče in ona iz Zdenske vasi, ki je tudi prišla razmehoma zelo hitro, sti pomogle, da smo ogenj kmalo in dobro ugasili. Vsem, kateri so v tej nesreči nam prihiti na pomoč in nas oteli še večje nezgode, izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo.

Izmed pogorelecev je bilo nekaj zavarovanih, in še ti za prav male svote. Kako nespametno je pač še naše ljudstvo da neče uvideti koristi zavarovanja! Smeja se ti celó, ako mu sploh o tem hočeš kaj govoriti.

Z žalostnim srcem gledamo na to grozno pogorišče. Tu upepeljene hiše in upepeljena gospodarska poslopja; krog njih pa na daleč okoli štrli pokončano drevje kvišku. — Obupanja in žalosti

pogorelih revežev ni možno popisati. Saj je nekterim ogenj upepelil vse, kar so imeli, celo to, kar je človeku neobhodno potrebno: hrano in obleko. Kar je od letošnje slabe letine ostalo, vzel jim je zdaj še ogenj. Kako naj tedaj živi in shaja s tem, kar mu je še v zemlji ostalo — črni krompir in od črva pokončano žito? In zdaj je zima blizu. Dolga bo in mrzla. Treba bo bivališča za živino, treba za-se trdne hiše, varnega zavetja proti zimskim nadlogam. Kako in s čem naj se to naredi? — Pomagajte nesrečnim revežem, usmilit se jih; saj bo dobrotno nebo stotero povrnilo, kar boste dobrega storili! —

Iz Spodnjih Retij. — (Fran Levstikova vas) 13. avgusta. Serca naša so zaplavala v radosti, ko so dne 11. avgusta točno ob 3. uri popoldne privihrale zastave slovenskih narodnih društev, prisvirala slavnostna godba, prikorakali pevci in največji odličnjaki slovenske domovine, izobraženi in priprosto ljudstvo v veliki meri slaviti Levstika v Sp. Retje. Oj, kako so bili navdušeni, ko smo jih vaščani nekoliko pred vasjo sprejeli, priserčno pozdravili in potem spremili pred Levstikovo rojstno hišo, kjer mu je vzdana spomeniška plošča. Pred ploščo je deželni poslanec č. g. Hribar govoril slavnosti primerno, da je bilo ljudstvo jako navdušeno ter klicalo na ves glas „živijo“. Pevci so zapeli, godba zasvirala, topiči zagromeli, gospodje obkrožili Levstikov dom; hladno pivo je bilo krepčilo in drugih zabav ni manjkalo. V vasi je bilo mnogo napisov, mlajev in zastav. Slavnost je bila velikanska, a le prehitro je potekel čas; slavitelji so se poslovili od Levstikovega doma ter hiteli k zadnji točki slavnostnega sporeda v Lašče. Čeravno so nas hitro zapustili, vendar so nam zapustili spomin na ta prelepi dan, katerega tudi v najbitkejših urah svojega življenja — da do hladnega groba pozabili ne bomo. Pozabiti pa tudi ne smemo, kdo nas je govoriti učil, kdo peti, kdo nam je podaril sad življenja zlatega; kdo nam je zapustil zgled po veri živeti, domovino ljubiti. To je bil naš sosed Levstik, čigar slava ne preide.

F. G.

Iz Pazina v Istriji. — Za marsikaterega umetnika še ne vemo, da ga v deželi imamo; mesto da bi domačemu kaj zaslužiti dali, pošiljamo rajši svoje novce v druge kraje, da dostikrat slabše blago dobimo in dražje plačamo.

Veliko denarja je že šlo iz Kranjskega, Štajerskega, Koroškega in Primorskega za slikarska, mizarska in podobarska dela. Poglejmo zdaj v našo frančiškansko cerkev, kako je zdaj ozaljšana. Naročili so pri slikarju Janezu Gosarju nov križev pot, katerega je po „Firihovem“ naslikal. Želeti bi bilo, da bi obilno pri njem naročevali, ker dobro in po nizki ceni dela.

Domače vesti.

(Rojstni dan presvitlega cesarja) obhajal se je 18. avgusta v Novem mestu kakor vsako leto slovesno. Na predvečer svirala je naša godba pri okr. glavarju g. Ekel-nu, g. županu dr. A. Poznik-u in poveljniku žandarmerije. V nedeljo zjutraj svirala je godba budnico; ob 10. uri je bila slovesna sv. maša, katero je z obilo azistenco daroval mil. g. prošt P. Urh. Udeležili so se svete maše vsi uradniki raznih oddelkov na čelu jim okrajni glavar, občinski svet z županom dr. Poznikom, meščanska garda z godbo, razna društva našega mesta so bila zastopana in obilo občinstva.

(Premembe pri č. duhovščini.) Č. g. župnik Jak. Tomelj v Ambrusu je dobil faro v Čemšeniku; novomašnik č. g. And. Plečnik gre za kaplana v Kočevje. Kaplani so postali tudi č. gg. novomašniki: Fr. Košir v Št. Petru pri Novem mestu, Ant. Bojanec v Št. Juriju pod Kumom in Ivan Mauring v Mokronogu. — Ivan Zupančič, kaplan v Spodnji Idriji, gre za oskrbnika na Toplo reber; kot kaplani so prestavljeni č. gg.: Miha Trček iz Šmarja k sv. Petru pri Ljubljani, Ignac Frtin iz Starega trga v Šmarje, Anton Nemec iz Trebnjega v Št. Jur pri Kranji, Ivan Nagodé iz Št. Jerneja v Trebnje, Pavel Kramar od sv. Trojice na Mirno, Anton Šmid (novomašnik) v Št. Jernej.

(Iz Krškega.) Č. g. p. Ubald Bergant, do zdaj gvardijan pri č. kapucinih v Krškem, je šel v Celje, gvardijan v Krškem je postal č. g. p. Jakob, dozdani vikar.

(Imenovanje.) Gosp. Jos. Žužek, c. kr. stavbeni pristav v Rudolfovem, postal je inženir v Ljubljani. Čestitamo blagemu domoljubu in prijatelju.

(Profesor g. A. Kerer) v Novem mestu, prestavljen je na gimnazij v Feldkirch. na Predarelskem. V Novo mesto pa prideta iz Ljubljane gg. profesorja: dr. L. Požar in K. Šega.

(Shod volilcev) bode v Novem mestu v ponedeljek 2. septembra zvečer „pri Brunerju“, kakor poizvedujemo iz drugih listov; pri katerem bode prof. Šuklje poročal o svojem delovanju v državnem zboru.

(Učiteljski kurz) na tukajšnji dež. vi-narski, sad. in kmetijski šoli na Grmu se je pre-tečeni ponedeljek končal, katerega udeležitelji so se odlikovali s splošno inteligenco, veliko mar-ljivostjo in prekrasnim petjem.

(Nova cesta) na Gorjancih se je otvorila 29. pretečenega meseca, kolikor jo je bilo lani in letos dogotovljene. Krasno delo! Gostov iz Novega mesta, Metlike in Črnomlja je bilo 12 voz, med temi tudi nekaj dam. Gospod deželni in

državni poslanec prof. Šuklje je bil tudi navzoč. Pri dobro pogrneni mizi (dasi brez prtov) napilo se je pres. cesarju, deželnemu prezidentu Win-klerju, dežel. in držav. poslancu Šukljeju, in-ženirjem Leinmüller-ju, Walka-tu, Žužek-u, podvzetniku dela g. A. Lončariču, Avstriji itd. Pozno smo se razšli vsi židane volje, posebno veseli, ker nam je g. prof. Šuklje zagotovil, da ako tri leta vojske ne bode, prične se gotovo „dol. železnica graditi. Bog daj!

(Konjska dirka) bode, kakor uže znano 11. t. m. v Sent Jerneju ob 3 uri popoldne, na katero naše konjerejce še jedenkrat opozarjamo. Pri dirki svirala bode naša mestna godba.

(Dolenjskega „Sokola“ izlet) v ne-deljo 25. avg. v Bršlin se je povoljno obnesel. Iz mesta je došlo obilo občinstva; zabava je bila kljub čmernemu vremenu dobra. „Sokoli“ so jako spretno telovadili bodisi na bradih, v skoku in prostih vajah s palicami, na drogu so se pa jako pohvalno odlikovali. Godba je tudi pripo-mogla, da je kmalu večer nas zadovoljne na po-vratek v mesto silil.

(† Umrli so): V Kamniku 19. avgusta dr. Makso Šamec, ki je bil nekaj let slovenski de-želni poslanec na Kranjskem, več let župan v Kamniku, vrl zdravnik in pisatelj slovenski ter v obče zaslužen mož. Bil je komaj 45 let. V Ljubljani je umrl po daljši bolezni g. Anton Gertscher, umirovljeni deželno-sodniški pred-sednik v 72. letu dobe svoje. Pokojnik je bil jako vesten in marljiv sodnijski uradnik, ki je bil l. 1870 še v Novem mestu predsednik okrožnega sodišča. — V Stražišči pri Kranji, kamor je bil šel zdravja iskat, umrl je nagloma g. Mihael Pakič, posestnik in trgovec v Ljubljani, podpredsednik trgovske in obrtnijske zbornice v Ljubljani, mestni odbornik, podpredsednik čitalnice Ljubljanske, član mnogih narodnih in dobrodelnih društev, mož, od-ličen kot narodnjak, priljubljen in čislán kot po-štenjak. Pokojni Miha Pakič bil je porojen dne 28. septembra 1827 v Ljubljani. Očeta je izgubil jedva 7 let star. Izučil se je sitarskega roko-delstva v Zagrebu in potem, kakor je bilo takrat običajno, šel na ptuje in se v Gradci, Dunajskem Novem Mestu in na Dunajii dalje vežbal in učil. Po očmvi smrti prevzel je njegovo obrt, sitarijo in kupčijo z lesenino. Tržil je s „suho robo“, samimi proizvodi kranjske hišne industrije, v Trst, Odeso, Aleksandrijo, Kajiro, Beligrad in celo v Pernambuco in Rio Janeiro. — 27. avgusta je umrl v Ljubljani marljivi deželni tajnik g. Matevž Kreč. Pokojnik je pri deželnem odboru služboval nad 20 let in bil uzoren uradnik ter izvrsten narodnjak in domoljub. Lahka zemlja naj jih krije.

(Letošnje poročilo meščanske šole v Krškem) ima na čelu spis o knjigovodstvu iz

peresa g. dr. Romiha in v dodatku pregled vremenskih opazovalj l. 1888/9 (Lapajne - Seidl). Šola je imela 60 učencev.

(Pri bralnem društvu) v Krškem je po odhodu bivšega priljubljenega predsednika g. Ferka izvoljen za prvomestnika g. Lončar, za namestnika g. dr. Romih.

(V Krškem) je garda praznovala na vrtu g. Gregoriča rojstni dan našega presvitlega cesarja, oficirji pa na strelišči v Žadovinjeku.

(Bralno društvo Kostanjeviško) priredilo je združeno z meščansko gardo v nedeljo na rojstni dan našega presvitlega cesarja veselico „na Žagi“ pri Tavčarji.

(Cesta čez Lužarje) pri Vel. Lašičah se bode vendar v kratkem preložila, vsaj obravnave o tej zadevi že veliko let tekó. Bil je nedavno v tej krajih komisijski pregled o tej zadevi.

(Blizu Trebnjega) je dne 14. avgusta strela ubila 13letno Miciko Perovšek.

(Strela) je ubila 24. avg. kmeta Muca z Lokvice pri Metliki na polju. Sin z vozom nekaj korakov pred njim, ostal je nepoškodovan.

(Pogorelo) je v nedeljo dne 18. t. m. pohištvo Martina Jakšeta, posestnika v vasi Ribnici, fara Valtavas. Zažgal je baje otrok, ki se je pri skednju z žvepljenkami igral. Da se ni ogenj dalje razširjal, zahvaliti se je verlim sosedom, ki so brzo skupaj prihiteli ter jeli gasiti. Starši pazite na otroke!

(Ljubljanska mestna posojilnica) bode pričela svoje delovanje dne 1. oktobra t. l., za katero sta že imenovana blagajnik in kontrolor. Bog daj srečno delovanje!

(Na Brezji) znani božji poti na Gorenjskem začeli so zidati novo cerkev, za katero je že nabranih 60.000 gld. Nova cerkev bode stala na istem prostoru, kakor sedanja, od katere ostane le kapelica s podobo Matere Božje.

(Odkup vžitnine) od vina, vinskega in sadnega mošta in mesa za leto 1890, pogojno za 1891 in 1892 se bode letos na Kranjskem za razne kraje oddal. Na Dolenjskem so ti le kraji: Kočevje z 11.800 gld., Vel. Lašče 3800 gld., Krško 9300 gld., Kostanjevica 6150 gld., Mokronog 6110 gld., Žužemborg 4500 gld., Zatičina 5350 gld., Trebnje 2700 gld., Črnomelj 6200 gld. Obravnave se bodo vršile za vsak okraj posebej v uradnih prostorih dotične c. kr. davkarije dne 20. sept. t. l.

(Vreme letošnjega poletja) bilo je od začetka ugodno, zlasti aprila in maja; z junijem in julijem pa nismo bili tako zadovoljni zaradi velike moče. April je bil letos nekoliko toplejši kakor lani. Najtoplejši dan v aprilu je bil letos v Krškem 21 (22°), lani pa 19. april (21°). Tudi maj je bil letos toplejši, in sicer smo

imeli 16. maja največ toplote (skoro 27°), lani pa 20. maja največ (28°). Juni in juli sta tudi letos topla bila, a dala pa preveč deževja, preveč moče. Lani je padlo v juniju le 71 mm dežja, letos 149; v juliju je bilo lani 99 mm padavine, letos 248 mm. Najtoplejši dan je bil letos 13. julija (v Krškem 32.5°).

(Sadjarjem!) Letos so pri nas jabolka in hruške le na posameznih krajih obrodile in je radi tega težavno in s prevelikimi stroški vezano vaškemu prekupcu ali sploh mešetarju celi vagon vkupe spraviti. Radi tega svetujemo našim sadjarjem posebno v ljubljanski okolici ali sploh istim, ki so vsled svoje lege prisiljeni, blago na ljubljanski kolodvor dovažati, da se zaupljivo do našega veletržca s sadjem g. V. Rohrmanna po domače Strzelba v Ljubljani s ponudbami obrnejo, ker nam je znano, da bo on vsakovratna jabolka za mošt in tudi tepke v vsaki množini nakupoval. Cena, katera se naj v ponudbi nahaja, zna sicer dražja nego druga leta toda pretirana vendarle ne sme biti, ker se inače trgovcu kupčija onemogoči. Seveda reklo se bo: letos je pri nas malo sadja, torej lahko terjamo še enkrat toliko, kakor druga leta, toda premisliti se mora, da je bolje sadje takoj z drevesa prodati: 1. ker je bolj sočnato, tedaj tudi težje; 2. ker se za mošt tudi drobnejša mej namizno sadje ne spadajoča jabolka prevzamejo, istotako odpadajoča, takozvani „pobiravčki“; 3. ker se taka jabolka otrésujejo in ni tedaj nobenega posebnega truda ž njimi in 4. kar je posebno važno: letos obrodila so na severnem Nemškem in v Holandiji jabolka, kakor uže dolgo ne; voznina iz teh dežel do Virtemberške pa stane dosta manj, nego od nas, vsled česar ne more tukajšen trgovec onemu iz zgoraj navedenih dežel konkurirati. Tedaj še enkrat! ponudite sadje, stavite pa take cene, da bodo ugodne obema strankama, — sadjarju in trgovcu.

(Nove poštne znamke) bodo prišle kmalu v promet, in bodo kakor listi poročajo v umetniškem delu dobro izdelane. Zoper ponarejevanje jih varuje podoba in pa po umetno-kemičnem potu sestavljena barva in papir, tudi ne bode mogoče novih znamk več ko enkrat rabiti.

(Medena rosa.) V Leykam-ovi tiskarni v Gradci je prišel na svetlo: „Navod zatirovati tako imenovano medeno roso trsovo“, ki je prav dober in vsega priporočila vreden spis, le žal, da imenuje pisatelj to glivico medeno roso. To ime ni nikakor pravo, kajti kar je nemški Mehlthau se ne more slov. medena rosa imenovati, ker obstoji istinito tudi glivica „Honigthau“ zvana. Za to glivico že sploh rabljeni slovenski pravi izraz je: „strupena rosa“.

(„Stariši, podpirajte šolo“) se imenuje drobna knjižica (cena 10 kr.), katero je spisal in založil za šolo vneti učitelj Kosi v Središču na Štajerskem. Berite, slovenski stariši lepe nauke, ki so v njej, in ravnajte se po njih; koristili boste s tem otrokom, sebi in šoli.

(Srbske narodne pesmi) o boju na Kosovem. — Iz zapuščine Ivana Mahorčiča. V Ljubljani. Založil D. Hribar. Tisk Nár. tiskarne. To je naslov nove prav lične knjižice v obsegu 48 strani.

Razne vesti.

(Boj proti filokseri.) V Zagrebu je nek g. Gjuró Habijanac rabil neko sredstvo zoper to uničevalko trte, katero se je po poročilu nekega zagreškega lista dobro obneslo. Omenjeni gospod je svoje sredstvo poskušal v okuženem vinogradu mesarja Gregorčiča in je neki dokazano, da se ta vinograd sedaj jako odlikuje od drugih, katere tudi trta už njeda. Sedaj pa vabi g. Habijanac v „Gospodarskem listu“ posestnike vinogradov na dan 8. sept. ob 3 uri popoldne v Granešino, da si ogledajo ozdravljeni vinograd. G. Gregorčič pa tudi izjavlja v istem listu, da mu je sredstvo g. Habijanaca v enem letu vinograd ozdravilo in priporoča, da naj bi se to sredstvo uradno preiskalo, ter potem tudi drugim priporočalo; kar bi mogoče tudi našim prizadetim vinorejcem na korist došlo.

* (Mednarodni žitni sejm) na Dunaju se vrši te dni in je došlo tje nad 2500 trgovcev iz raznih dežel. Z žitom je bilo te dni malo kupčije sklenjene. Cene so bile te: ozimna šenica 8.70 gld., pomladanska šenica 9.30 gld., ozimna rž 7 gld., oves 6.70 gld., koruza 5.90 gld. Cene določujejo večinoma židovski špekulantje.

* (Kako je pameten odvetnik izplačal škodoželjnega tožnika.) Resnična dogodba z Dolenjskega: Kmet pride tožit kmeta radi dolžnih 60 kr. in se podá k „dohtarju“. Ta ga pošlje k sodnji čes, zakaj toliko stroškov radi malenkostnih 60 kr. Kmet veli, naj ima njegov nasprotnik stroške. Odvetniku se nenavzočni tuji zatoženec smili in ponudi sam tožniku 60 kr., a s pogojem, da mu prinese od notarja odstopno pismo. Kmet se čudi, čes čemu odstopno pismo. A odvetnik odvrne: „Ker ste Vi tako natančen, da terjate 60 kr., moram zatožencu na korist terjati od Vas pobotnico, ali pa odstopno pismo, ker pismo mora biti pač, sicer bi Vi z nova tožili.“

* (Velika ljubezen učencev do svojega učitelja.) V Wiedenu v Švici deloval je v šoli učitelj už nad 60 let. Star už 80 let bil je duševno še dovolj krepek; le v zadnji želó hudi zimi bil je bolehav. Zaradi tega je težko hodil v šolo, katera je stala na dosti strmém brdu. Pot je bil po zimi zelo polzek in nevaren. Pa glej! Nekega dne, ko je zvonec klical maldino v šolo prihité pred učiteljevo stanovanje sani, katere sta vlekla dva močna učenca. Sani bile so lepo narejene in še lepše urejene, da se starček zamore čim ugodneje voziti. Na prošnjo hvaležnih učencev vsede starček v sani in se odpelje v šolo, kjer so ga ostali učenci čakali z največjim spoštovanjem in v najlepšem miru. Po šoli vpregla sta se dva druga učenca

v sani ter vrlo oprezno peljala ljubljene učitelja v njegovo stanovanje. Od tega dne so redoma vozili učenci starčka v šolo in ga zopet zapeljali domov. — To je zares krasen dokaz o ljubezni, spoštovanju in globoki hvaležnosti učencev do svojega učitelja. Kaka blaga čustva morala so napolniti srce starega učitelja, ko je videl, kako mu je njegovo zasejano seme vspelo!

* (Lakota v Sudanu) v Egiptu. Poroča se listom iz Londona, da je v Sudanu velika beda med tamošnjimi prebivalci. V Tokaru umre vsak dan nad 20 oseb za lakoto. Prebivalci Kartuma in Kassale ohranijo svoje bomo življenje z uživanjem umrlih trupel.

* (V Eifflovega stolpa) tretjem nadstropji napravili so tudi poštni oddelek za one, ki hoté s tega visocega kraja kaj sporočiti svojim sorodnikom ali znancem. V tem nadstropji prodajajo papir za pisma, kuverte in marke ter je prirejena posebna velika miza z vsemi potrebinami za pisanje. Stampilija te visoke pošte ima napis: „Poštni oddelek na Eifflovem stolpu“. Ta pošta ima dovolj posla, ker skoro vsakdo, ki obiše to nadstropje, hoče to komu pismeno sporočiti. Kakor kaže, bode ta pošta donesla Franciji mnogo tisoč čistega dobička. — Nedavno je bilo treščilo v stolp, ne da bi bila strela kaj škode prizadajala ali koga ubila. Seveda so na stolpu vse priprave zoper streló.

* (Potres) želó močan, čutili so prebivalci po vsej Grški 25. avgusta; vendar pa nimajo posebno veliko škode in tudi nesreč se ni dogodilo.

* (Plačevanje ustavila) je velika banka v Turinu na Italijanskem. Bila je ta banka tudi z drugimi večjimi denarnimi zavodi v zvezi; slabo gospodarstvo jo je dovedlo do poloma. Govori se o več milijonov lir (lira 40 kr. našega denara) zgube, radi tega je po vsej Italiji ta polom premožnejše ljudi vznemiril.

Sejmovi na Dolénjskem:

V septembru: 2. v Planini pri Črnomlju, Račeh in Višnji gori; 7. na Veseli gori pri Rakovniku in v Zagradcu; 9. v Bušči Vasi, Loškem Potoku, Št. Vidu pri Zatičini in Vel. Lašičah; 14. v Žužemberku, v Brusnicah; 16. v Boštanju; 17. v Šentjanžu pri Račeh; 19. v Škocjanu; 21. v Ribnici; 23. v Buški in Višnjigori; 24. v Črnomlju; 27. v Podbukovji; 30. v Drnovem, Grosupljem, Kostanjevici, Litiji in Mirni peči.

Žitna cena v Novem Mestu 27. avgusta 1889.

Domače pšenice mernik 1 gld. 90 kr., Debelače (koruze) 1 gld. 50 kr., Soršice 1 gld. 50 kr., Rži 1 gld. 40 kr., Ječmena 1 gld. 20 kr., Ajde 1 gld. 10 kr., Ovas 70 kr., Krompirja 80 kr.

Loterijske srečke.

Gradec 17. avgusta	70	65	32	25	2
Trst 24. „	2	3	82	6	43

Kar sem zoper Josipa Lukmana, opravnika užitninskega davka, razžaljivega govorila ni resnica.

Zahvala.

Dne 9. avgusta t. l. pobila je toča v Ribniški dolini in je naredila na poljskih pridelkih veliko škodo. Podpisani bili smo pri

c. kr. priv. občni zavarovalnici

(Assicurazioni Generali) v Trstu

po njenem zastopniku v Ribnici za poljske pridelke zavarovani; to društvo pustilo je takoj po svojem reprezentantu g. Konstantinu Tagliettri v Ljubljani škodo ceniti in je to danes dne 18. avgusta t. l. tako promptno plačala, da se zato dolžni čutimo društvu javno zahvaliti se in jo p. n. občinstvu kot najbolj renomirano najtopleje priporočamo.

V Ribnici: Jos. Klun l. r., Jak. Klun l. r., Jos. Pelc l. r., J. Oberman l. r., Mat. Lovšin l. r. V Hrovači: A. Kersnič l. r. V Goričevasi: M. Ambrožič l. r., J. Lovšin l. r. V Nemškivasi: J. Češarek st. l. r., J. Češarek ml. l. r., Miha Tanko l. r., J. Tanko J. Klun l. r., J. Boje l. r. V Bukovici: F. Klun l. r. V Sušjah: A. Prijatelj l. r. [133]

Hiša naprodaj v Metliki

ležeča na glavnem trgu zelo pripravna za prodajalnico in krčmo, zraven je tudi nekaj zemljišča; prodaja se prostovoljno prav po ceni zarad odhoda.

[132—1] J. Robas v Metliki št. 8.

Friderik Skušek, trgovec z mešanim blagom v Metliki sprejme

== u č e n c a ==

v poduk, kateri je vsaj 14 let star, zdrav, lepega obnašanja, ter ima dobra spričevala. [131—1]

Kupi se

junec muricodolskega plemena

1—1½ leta star brez napak. Ponudbe na oskrbništvu graščine Jurovo p. Metlika. [129]

Vino naprodaj.

V raškej graščini na Dolenjskem prodaja se staro in novo vino od jednega vedra (56 litrov) naprej po najnižji ceni.

Tudi se vzameta takoj v službo

dva hlapca

katera naj ne bodeta čez 35 let stara. Jeden h konjem, drugi k volom.

[134]

Feliks pl. Lenk,
grajščak.

Mlin z žago

se da na šest let v najem, in to le zaradi bolezni gospodarja. Vse je v dobrem stanu. — Pogodba in vse drugo se zve pri Janez Nahtigal-u na Bregu pri Žužemberku. [111—3]

Od govornu urednia, izhajatelj in založnik J. Krajeo.

št. 5588.

Razpis.

Na deželni vino-, sadjerejski in poljedelski šoli na Grmu pri Rudolfovem —, z dveletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom —, izpraznjenih je 7 deželnih ustanov za prihodnje šolsko leto 1889/90. katero se prične 1. novembra 1889.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, lepega vedenja in so z dobrim uspehom dovršili vsaj ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in poduk v šoli, obleko si pa morajo sami preskrbovati.

V šolo sprejemajo se tudi:

1.) Plačujoči učenci, kateri plačujejo po 33 do 50 kr. na dan za hrano in stanovanje, in pa 20 gl. šolnine na leto; in 2.) eksternisti, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje se imajo

do 20. septembra 1889.

izročiti vodstvu deželne vino-, sadjerejske in poljedelske šole na Grmu pri Rudolfovem.

Prošnjam priložiti je rojstni list, spričalo dovršene ljudske ali obiskovane srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričalo o lepem vedenju.

Prošnjam za sprejem proti plačila priložiti je reverz ali obvezno pismo starišev oziroma skrbnikovo, zadevajoč vzdrževanje učenca.

Od deželnega odbora kranjskega v Ljubljani,

dne 5. avgusta 1889. [122—2]

Hiša v najem.

Podpisana daje hišo št. 45 v Kostanjevici, za vsako obrt pripravljeno, obstoječo iz treh sob, kuhinje in kleti, zraven stoječega velikega vrta, pod dobrimi pogoji na več let takoj v najem. Hiša stoji poleg cesarske ceste in je posebno sposobna za gostilno, usnarja, kovača itd., gostilna pa je bila v tej hiši že nad 40 let.

Natančneje se poizve pri lastnici

[123—2] Antoniji Tomić v Kostanjevici.

Dijake na stanovanje

sprejme Marija Mahorčič v Kandiji, ali pa odda štiri sobe v najem. Plača po dogovoru. [124—2]

SEJM V BRUSNICAH

bo v saboto [128]

dne 14. septembra

Občinsko predstojništvo v Brusnicah.